

ประโยชน์ของปุ๋ยหมัก

สมบัติทางกายภาพของดิน : ดินร่วนซุย การจับตัวเป็นก้อนอุ้มน้ำดีขึ้น

สมบัติทางเคมีของดิน : แหล่งธาตุอาหารพืช เพิ่มประสิทธิภาพของปุ๋ยเคมี ค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดินคงที่ ลดความเป็นพิษของธาตุบางชนิด เช่น แมงกานีส หรือ อลูมินัม

สมบัติทางชีวภาพของดิน : เพิ่มแหล่งอาหารของจุลินทรีย์ดิน ควบคุมเชื้อสาเหตุโรคพืชในดิน ปรับสภาพดินและน้ำให้เหมาะสมในบ่อเลี้ยงกุ้งหรือบ่อปลา

การทำปุ๋ยหมักโดยวิธีการต่อเชื้อ

ทำได้โดยการนำปุ๋ยหมักที่หมักเป็นแล้วอายุ 10-15 วัน จำนวน 200 กิโลกรัม (ทดแทนสารเร่ง พด.1) โดยเป็นต้นเชื้อกับเศษพืช 1 ตัน และยูเรีย 2 กิโลกรัม กองเศษพืชเป็นชั้นๆ ย่ำให้แน่นและรดน้ำ

อัตราและวิธีการใช้ปุ๋ยหมัก

ปุ๋ยหมักส่วนใหญ่จะมีปริมาณธาตุอาหารพืชค่อนข้างต่ำ แต่มีบทบาทมากในการปรับปรุงคุณสมบัติของดิน **อัตราการใส่ปุ๋ยหมักในดินที่เป็นดินทรายที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ โดยเฉพาะทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะใช้ในปริมาณที่สูงกว่าในดินเหนียวหรือดินร่วนปนทรายที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางทางภาคเหนือและภาคกลาง** ระยะเวลาที่เหมาะสมในการใส่ปุ๋ยหมักเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพืชที่ปลูก ควรใส่ปุ๋ยหมักในช่วงเตรียมดิน และไถกลบลงไปในดินขณะที่ดินมีความชื้นเพียงพอ ซึ่งจะทำให้ธาตุอาหารที่มีอยู่เป็นประโยชน์ต่อพืชสูงสุด **อัตราและวิธีการใส่ปุ๋ยหมักสำหรับพืชชนิดต่างๆ** นั้นมีดังนี้

- **ข้าว :** ใช้ 2 ตันต่อไร่ หว่านให้ทั่วพื้นที่แล้วไถกลบก่อนปลูกพืช
- **พืชไร่ :** ใช้ 2 ตันต่อไร่ โรยเป็นแถวตามแนวปลูกพืช แล้วคลุกเคล้ากับดิน
- **พืชผัก :** ใช้ 4 ตันต่อไร่ หว่านทั่วแปลงปลูกไถกลบขณะเตรียมดิน
- **ไม้ผล ไม้ยืนต้น :** เตรียมหลุมปลูก : ใช้ 20 กิโลกรัมต่อหลุม คลุกเคล้าปุ๋ยหมักกับดินใส่รองก้นหลุม
- **ต้นพืชที่เจริญแล้ว :** ใช้ 20-50 กิโลกรัมต่อต้น โดยขุดร่องลึก 10 เซนติเมตร ตามแนวทรงพุ่มของต้น ใส่ปุ๋ยหมักในร่องและกลบด้วยดิน หรือหว่านให้ทั่วภายใต้ทรงพุ่ม
- **ไม้ตัดดอก :** ใส่ปุ๋ยหมัก 2 ตันต่อไร่ ไม้ดอกยืนต้นใช้ 5-10 กิโลกรัมต่อหลุม ■

เอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การทำปุ๋ยหมัก

โครงการ เทิดไถ้องคราชนิ ๘๓ พรรษา ๘๓ เสวียน

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการลดปริมาณขยะในภาคครัวเรือน

จัดทำโดย องค์การบริหารส่วนตำบลศรีเมืองชุม

อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

เศษพืชก็จ้ะมวล ล้วนมีคุณค่า จงรวบรวมมา ใช้ทำปุ๋ยหมัก

ปุ๋ยหมัก เป็นปุ๋ยอินทรีย์ชนิดหนึ่ง เกิดจากกิจกรรมของจุลินทรีย์หลายชนิดในการย่อยสลายสารอินทรีย์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของเศษพืชหรือวัสดุเหลือใช้ชนิดต่างๆ จนกระทั่งได้สารอินทรีย์วัตถุที่มีความคงทน ไม่มีกลิ่น มีสีน้ำตาลปนดำ

การทำปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกอง

สามารถทำได้เองแบบง่ายๆ โดยใช้ท่อพีวีซีหรือไม้ไผ่เจาะรูปักลงไปกองปุ๋ยหมักเพื่อระบายอากาศลดความร้อนในกองปุ๋ยหมัก ซึ่งจะทำให้ปุ๋ยมีคุณภาพที่ดี ใช้เวลาหมักประมาณ 2 เดือนโดยเป็นการประยุกต์ใช้รูปแบบของทางมหาวิทยาลัยแม่โจ้ซึ่งได้คิดค้น และจำเป็นต้องทำเป็นปุ๋ยหมักกองใหญ่โดยสามารถนำมาปรับใช้ในการทำปุ๋ยหมักในรูปแบบของปุ๋ยหมักแบบเสวียนในครัวเรือนได้

การผลิตปุ๋ยหมักจากสารเร่งซูเปอร์ พด.1

■ ส่วนผสมของวัสดุ ในการกองปุ๋ยหมัก 1 ต้น ประกอบด้วย

เศษพืชแห้ง	1,000	กิโลกรัม
มูลสัตว์	200	กิโลกรัม
ปุ๋ยไนโตรเจน	2	กิโลกรัม
สารเร่งซูเปอร์ พด.1	1	ซอง

■ วิธีการกองปุ๋ยหมัก

การกองปุ๋ยหมัก 1 ต้น จะมีขนาดความกว้าง 2 เมตร ยาว 3 เมตร สูง 1.5 เมตร การกองมี 2 วิธี ขึ้นกับชนิดของวัสดุ วัสดุที่มีขนาดเล็กให้คลุกเคล้าวัสดุให้เข้ากัน แล้วจึงกองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนวัสดุที่มีชิ้นส่วนยาวให้กองเป็นชั้นๆ ประมาณ 3-4 ชั้น โดยแบ่งส่วนผสมที่จะกองออกเป็น 3-4 ส่วน ตามจำนวนชั้นที่จะกอง มีวิธีการกองดังนี้

1. **ผสมสารเร่งซูเปอร์ พด.1** ในน้ำ 20 ลิตร นาน 10-15 นาที เพื่อกระตุ้นให้จุลินทรีย์ออกจากสภาพที่เป็นสปอร์และพร้อมที่จะเกิดกิจกรรมการย่อยสลาย

2. **การกองชั้นแรก**ให้นำวัสดุที่แบ่งไว้ส่วนที่หนึ่งมากองเป็นชั้นมีขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 3 เมตร สูง 30-40 เซนติเมตร ย่ำให้พอแน่นและรดน้ำให้ชุ่ม นำมูลสัตว์โรยที่ผิวหน้าเศษพืชให้ทั่ว โรยปุ๋ยไนโตรเจนทับบนชั้นของมูลสัตว์ แล้วราดสารละลายสารเร่งให้ทั่ว โดยแบ่งใส่เป็นชั้นๆ หลังจากนั้นนำเศษพืชมากองทับเพื่อทำชั้นต่อไป ปฏิบัติเหมือนการกองชั้นแรก ทำเช่นนี้อีก 2-3 ชั้น ชั้นบนสุดของการกองปุ๋ยควรปิดทับด้วยเศษพืชที่เหลืออยู่เพื่อป้องกันการสูญเสียความชื้น

จุดเด่นของสารเร่งซูเปอร์ พด.1

1. มีประสิทธิภาพสูงในการย่อยสลายประกอบเซลล์โลสที่ย่อยสลายยาก
2. สามารถย่อยสลายน้ำมัน ไขมันในวัสดุหมัก
3. ผลิตปุ๋ยหมักในระยะเวลารวดเร็วและมีคุณภาพ
4. เป็นจุลินทรีย์ที่ทนอุณหภูมิสูง
5. เป็นจุลินทรีย์ที่สามารถสร้างสปอร์ จึงเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ได้นาน
6. สามารถย่อยวัสดุเหลือใช้ได้หลากหลายและครอบคลุมมากขึ้น

การปฏิบัติและการดูแลรักษากองปุ๋ยหมัก หลังจากกองปุ๋ยเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ทำการดูแลรักษา

1. **รดน้ำรักษาความชื้นในกองปุ๋ย** รดน้ำให้กองปุ๋ยชุ่มอยู่เสมอให้มีความชื้นประมาณ 50-60 เปอร์เซ็นต์โดยน้ำหนัก ตรวจสอบโดยการหยิบวัสดุภายในกองปุ๋ยมาบีบดูอย่าให้เปียกถึงขนาดมีน้ำออกจากง่ามนิ้วมือ หรือคลายมือออกไม่มีน้ำติดตามฝ่ามือ ถ้าหากความชื้นน้อยเกินไปจะทำให้กระบวนการย่อยสลายเกิดขึ้นได้ช้า แต่ถ้ากองปุ๋ยแฉะจนเกินไปจะทำให้การถ่ายเทอากาศไม่ดี เกิดสภาพขาดออกซิเจนจะมีผลกระทบต่อกิจกรรมของจุลินทรีย์ในกองปุ๋ย กระบวนการย่อยสลายจะเกิดขึ้นช้าเช่นกัน

2. **การกลับกองปุ๋ยหมัก ให้กลับกองปุ๋ยประมาณ 7-10 วันต่อครั้ง** เพื่อเป็นการระบายอากาศ เพิ่มออกซิเจนให้กับกองปุ๋ยหมัก และช่วยให้วัสดุคลุกเคล้าเข้ากัน ตลอดจนช่วยลดความร้อนในกองปุ๋ย ซึ่งจะช่วยให้กิจกรรมของจุลินทรีย์ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ในกรณีที่ไม่มีแรงงานในการกลับกองปุ๋ย สามารถใช้ไม้ไผ่เจาะรูให้ทะลุตลอดทั้งลำ และเจาะรูด้านข้างตามข้อ(หรือท่อเอสลอน เจาะรูโดยรอบ) ปักลงไปกองปุ๋ยหมักให้ลึกรอบๆ กองปุ๋ย อาจจะห่างกันลำละ 50-70 เซนติเมตร ก็จะช่วยการถ่ายเทอากาศของกองปุ๋ยได้ดีขึ้น

3. **การเก็บรักษากองปุ๋ยหมักที่เสร็จแล้ว** ถ้ายังไม่ได้นำปุ๋ยหมักไปใช้ทันที ควรนำปุ๋ยหมักที่ได้ไปเก็บไว้ในโรงเรือน การที่ปล่อยให้ปุ๋ยหมักตากแดดและฝน จะทำให้ธาตุอาหารพืชในปุ๋ยหมักสูญเสียไปได้

